

II. Hydrotechnika

	str.
0. ÚVOD	9
1. KINEMATIKA TEKUTIN	10
1.1. Základní vztahy	10
1.2. Roztřídění pohybů	16
1.2.1 Potenciální proudění	17
1.2.2 Vířivé proudění - Stokesova věta	18
1.2.3 Potenciálový vír	21
1.3 Trajektorie a proudnice	24
1.4 Způsob popisu pohybu tekutiny	25
2. ZÁKLADNÍ ZÁKONY DYNAMIKY TEKUTIN	29
2.1 Formulace zákona zachování hmotnosti	29
2.2 Pohybový zákon a Bernoulliho rovnice	31
2.2.1 Pohybový zákon	31
2.2.2 Bernoulliho rovnice	33
2.3 Rovnice zachování energie	37
2.4 Bernoulliho rovnice pro rotující kanály	40
2.5 Eulerova turbínová rovnice	42
2.6 Některé úpravy rovnic dynamiky tekutin za užití Lavalova, případně Machova čísla	44
3. JEDNOROZMĚROVÉ USTÁLENÉ PROUDĚNÍ TEKUTIN	47
3.1 Kapaliny	47
3.1.1 Rovnoměrný průtok otevřeným korytem	49
3.1.2 Nerovnoměrný průtok otevřeným korytem	53
3.2 Plyny	54
3.2.1 Jednorozměrové spojitě proudění plynu	57
3.3 Nespojité proudění	61
3.3.1 Pojem vlny	62
3.3.2 Řešení slabých vln	64
3.3.3 Silná (rázová) vlna	68

4.	HYDROSTATIKA	71
4.1	Obecné rovnice hydrostatiky	71
4.1.1	Pascalova věta	72
4.1.2	Archimedův zákon	73
4.2	Hydrostatika v tíhovém poli	74
4.3	Hydrostatika v pohybovém poli přímočarém a rovnoměrně zrychleném	76
4.4	Hydrostatika v pohybovém poli rovnoměrného otáčení	77
5.	PROUDĚNÍ VAZKÉ TEKUTINY	79
5.1	Vnitřní struktura proudění vazké tekutiny	79
5.1.1	Vazkost tekutiny	80
5.1.2	Turbulence	84
5.2	Teorie podobnosti	85
5.3	Prakticky užívané vztahy vystihující vliv tření	92
5.4	Turbulentní proudění vazké kapaliny trubici kruhového průřezu konstantní velikosti	93
5.5	Turbulentní proudění v trubici kruhového konstantního průřezu	95
5.6	Místní odpory	99
5.7	Charakteristika potrubí	103
5.8	Výtok vazké kapaliny otvory a nátrubky	105
6.	ČERPADLA	108
6.1	Rozdělení čerpadel	108
6.2	Hlavní parametry čerpadel a základní pojmy	109
6.3	Objemová čerpadla	113
6.3.1	Hlavní parametry objemových čerpadel	113
6.3.2	Charakteristiky objemových čerpadel	116
6.3.3	Zubová čerpadla	118
6.3.4	Lamelová čerpadla	121
6.3.5	Čerpadla vřetenová (šroubová)	124
6.3.6	Pístová čerpadla radiální	125
6.3.7	Pístová čerpadla axiální	127
6.3.8	Ostatní druhy objemových čerpadel	128
6.4	Lopátková čerpadla	128
6.4.1	Pracovní rovnice lopátkových čerpadel	129

6.4.2	Rozdělení lopatkových čerpadel podle specifických otáček	130
6.4.3	Vliv konečného počtu lopatek na práci odstředivého čerpadla	134
6.4.4	Ztráty v odstředivém čerpadle	138
6.4.5	Charakteristiky odstředivých čerpadel a za- křivení oběžných lopa- tek	140
6.4.6	Podobnost proudění v čerpadlech	143
6.4.7	Řazení čerpadel a regu- lace průtoku	144
6.4.8	Zkoušky čerpadel	146
6.4.9	Návrh hlavních rozměrů odstředivého čerpadla	148
6.5	Proudová čerpadla	151
6.5.1	Injektory a ejektory	151
6.5.2	Vodní trkače	155
6.5.3	Mamutová čerpadla	156
6.6	Lopatkové ventilátory, dmychadla, kompresory	157
6.6.1	Axiální ventilátory a kompresory	157
6.6.2	Radiální kompresory, dmychadla, ventilátory	160
6.6.3	Charakteristiky dmycha- del a kompresorů	163
7.	HYDROMOTORY	166
7.1	Hydrostatické motory	166
7.1.1	Hydromotory s rotačním pohybem	166
7.1.1.1	Charakteristiky hydromotorů s rotačním pohybem	168
7.1.2	Hydraulické válce	171
7.2	Vodní turbíny	172
7.3	Plynová turbína	175
8.	HYDRAULICKÉ MECHANISMY, PŘEVODY, SEVOSYSTÉMY A PŘÍSL.	181
8.1	Hydrodynamický převod	181
8.1.1	Základní rovnice	182

8.1.2	Hydraulická spojka	184
8.1.2.1	Princip činnosti	184
8.1.2.2	Základní vztahy	185
8.1.2.3	Charakteristiky spojek	186
8.1.2.4	Spojka s proměnným plněním	189
8.1.2.5	Spojka s rušenou cirkulací kapaliny	190
8.1.3	Hydrodynamický konvertor	191
8.1.3.1	Základní vztahy	191
8.1.3.2	Charakteristiky tříprvkového konvertoru	194
8.1.3.3	Spojka - konvertor	195
8.1.3.4	Regulovaný konvertor	197
3.2	Hydrostatické mechanismy	197
8.2.1	Klasifikace hydrostatických mechanismů	198
8.2.2	Prvky hydrostatických mechanismů	200
8.2.3	Zdroje tlakové kapaliny a hydromotory	200
8.2.4	Prvky řídicí a omezovací	201
8.2.5	Pomocné prvky	207
8.2.6	Typy hydrostatických mechanismů	210
8.2.7	Řazení hydromotorů k jednomu čerpadlu	220
8.2.8	Hluk čerpadel a hydromotorů	222
8.2.9	Chlazení oleje	223
8.2.10	Dynamické vlastnosti hydrostatického mechanismu	224
8.2.10.1	Pohybová rovnice čerpadlem řízeného mechanismu	225
8.2.10.2	Odezva mechanismu s krátkým potrubím	227
8.2.10.3	Odezva mechanismu s uvážením elasticity kapaliny a potrubí	228
8.3	Hydrostatické servomechanismy	231
8.3.1	Pohybová rovnice servomechanismu	233
8.3.2	Odezva servomechanismu na skokovou změnu polohy	234

8.3.3	O d e z v a	s e r v o m e c h a n i s m u	
	n a	s k o k o v o u	z m ě n u
	r y c h l o s t i	.	 235
PÍSEMNICTVÍ	.	.	 238

V této části předmětu se budeme zabývat nejdříve obecnými
 zákklady proudění tekutin a to jak stlačitelných, tak ne-
 stlačitelných. Navážeme zde na termodynamiku. Dále se bude-